

Ministerul Educației al Republicii Moldova

CURRICULUMUL OPȚIONAL

EDUCAȚIE ECONOMICĂ , ȘI ANTREPRENORIALĂ

**Curriculum pentru învățământul primar
(clasele I – IV)**

Chișinău, 2013

Aprobat:

- la *ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces verbal nr.4 din 9.02.2012;*

ECHIPA DE LUCRU

Formatori Junior Achievement Moldova

1. **Andoni Vitalie**, cadru didactic, grad didactic unu, LT „Gaudeamus”, mun. Chișinău;
2. **Bolohan Natalia**, cadru didactic, grad didactic doi, Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim”, mun. Chișinău;
3. **Gîra Rita**, cadru didactic, grad didactic superior, LT „D.Cantemir”, or. Edineț;
4. **Melinte Iurie**, cadru didactic, grad didactic superior, L.T. „B.P. Hașdeu”, or.Drochia;
5. **Olaru Valentina**, cadru didactic, grad didactic superior, LT „Lucian Blaga”, mun. Chișinău, doctorandă la Catedra de Științe ale Educației, USM;
6. **Pila Victoria**, cadru didactic, grad didactic doi, Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim”, mun. Chișinău;

PRELIMINARI

Economia este prezentă atât în viața personală, cât și în cea socială. Elevii se familiarizează de mici cu anumite principii economice, fără să aibă o pregătire în acest sens. Astfel, ei înțeleg că unele lucruri nu sunt în cantitatea pe care și-ar dori-o, că nu pot să-și îndeplinească toate dorințele și sunt nevoiți să aleagă un singur lucru din cele prezente și să renunțe la altul tot valoros, că numărul unor lucruri poate crește în anumite condiții de muncă, că banii nu se produc tocmai cîți și-ar dori fiecare, că anumite resurse sunt epuizabile și trebuie gasite soluții în acest sens, etc. Astfel economicul afectează amplu și profund viața omului încă din copilărie, deci tinerii generații ar trebui să i se cultive ABC- ul vieții economice pornind de la ciclul primar. Toate aceste probleme personale și sociale vizează direct *Educația Economică*.

Educația economică, declarată de UNESCO ca una dintre noile educații, îi face pe elevi să înțeleagă problemele din cotidian, îi ajută să identifice și să evalueze consecințele deciziilor personale, ale părinților și autorităților. Alăturarea celor doi termeni, *educație* și *economie*, își are explicația în sensul pe care îl comportă noțiunea de *economie*. Încă Xenofon preciza că economia trebuie să țină cont de regulile etice, rațiunea ei fiind *Binele*.

Documentele conceptuale și normative ale sistemului educațional din Republica Moldova (*Concepția dezvoltării învățămîntului, Planul Național de dezvoltare a învățămîntului, Curriculumul de bază și Curricula școlară modernizată*) tratează *Educația Economică și antreprenorială* ca parte integrantă conceptului și practicii educaționale moderne.

Pioneratul implementării programelor de Educație economică în sistemul educațional al Republicii Moldova aparține organizației obștești Junior Achievement Moldova, care este o organizație non-profit fondată în anul 1995, membră a rețelei JA Worldwide, www.ja.org și a Centrului Regional de la Bruxelles, JA-YE Europe www.ja-ye.org. Misiunea organizației constă în motivarea și pregătirea tinerii generații pentru a se afirma cu succes în economia de piață. În acest scop, organizația implementează în școlile din Republica Moldova programe opționale de educație economică și antreprenorială. În cadrul programelor de educație economică profesorul și elevul învață prin acțiune, studiază mai puțin din manuale și mai mult prin rezolvarea unor probleme cotidiene.

Junior Achievement este o organizație non-profit finanțată de peste 100.000 de firme, fundații și persoane particulare. Scopul Junior Achievement este de a instrui și a inspira tinerii să aprecieze antreprenoriatul liber, să înțeleagă

economia și afacerile și să fie gata pentru angajarea în câmpul muncii. De la fondarea organizației în 1919 în SUA, Junior Achievement a contribuit la educația economică și antreprenorială a tinerilor în SUA și alte peste 100 țări de pe glob, inclusiv Republica Moldova.

I. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI

Educația Economică și antreprenorială contribuie ca elevii să înțeleagă problemele cu care se confruntă, îi familiarizează cu conceptele economice fundamentale și cu modul economic de gândire. Îi face să-și dezvolte deprinderi de gândire economică și acțiune eficientă, să-și dezvolte abilități fundamentale de judecată pentru a deveni cetățeni raționali și activi. Ea se constituie ca un domeniu important de formare a personalității elevului prin pregătirea economică pentru viața individuală.

Inițierea în problematica economiei la ciclul primar constituie un prim pas în direcția formării gândirii economice, a abilităților practice și a culturii economice. Educația economică creează experiențe de muncă, formează atitudini pozitive față de valorile mediului natural și social, față de comunitatea din care elevul face parte. Scopul fundamental al *Educației Economice și antreprenoriale* este acela de a-i familiariza pe elevi cu aspecte ale vieții economice, într-o lume în care există tot mai multe interdependențe și a forma competențe economice pentru integrarea socială a individului.

Competențele economice reprezintă achizițiile principale ale elevului și finalitățile de bază ale educației economice. Ele au caracter cognitiv-teoretic și acțional-practic și sunt valorificabile prin abilitatea de a desfășura diverse activități practice cu caracter economic și de a obține rezultatele scontate.

Competențele economice se identifică în mare măsură cu activitățile de cunoaștere: rearanjarea, reorganizarea, transformarea cunoștințelor anterioare, incorporarea lor într-un sistem general și integrarea în structura cognitivă a subiectului. Fiecare achiziție cognitivă contribuie la o restructurare a acestora, astfel ca în conștiința elevilor se organizează structuri cognitive, care se dezvoltă treptat și se stabilesc legături, asociații și se realizează sinteze noi, ce dau profunzime cunoașterii și contribuie la formarea *competențelor economice cognitiv-teoretice*.

În ultima instanță, competența cognitiv-teoretică se probează prin cunoștințe temeinice, prin priceperea și abilitatea de a acționa, de a desfășura diverse activități practice cu caracter economic și de a obține rezultate apreciate de cei din jur (învățător, colegi, părinți). Aceste abilități le definim drept *competențe economice acțional-practice*.

Fiind realizată corect și sistematic, *Educația Economică* creează o *gîndire economică elementară* proprie, caracterizată prin spirit întreprinzător, soluționare creativă a problemelor, inițiativă, responsabilitate, atitudine conștientă față de bunurile sociale și personale, față de muncă și de valorile general-umane. Gîndirea economică devine o capacitate permanentă a omului de a reflecta corect viața economică a societății, relațiile economice și activitatea economică personală. Ea are calitatea de a însuși noțiuni, categorii, fenomene economice și de a le conștientiza.

Programul pentru școala primară explorează, într-un mod simplu și accesibil, noțiuni economice importante. Elevii însușesc noțiuni economice și capătă deprinderi antreprenoriale, succesiv, la fiecare dintre nivelele de predare. Rolurile care le revin elevilor în diverse situații de viață, condițiile în care se manifestă diverse roluri și deprinderile necesare pentru o încadrare reușită în sistemul liberei inițiative sunt cel de INDIVID, LUCRĂTOR și CONSUMATOR.

În calitate de *individ* persoana își identifică caracteristicile personale, inclusiv conștiința de sine, capacitatea de a-și asuma responsabilități, de a coopera cu alte persoane și de a-și determina propriile scopuri. Postura de *lucrător* presupune înțelegerea valorii și importanței activității de muncă, identificarea meseriilor și ocupațiilor ce pot fi profesate de indivizi și examinarea așteptărilor și rezultatelor muncii. Ca și *consumator* persoana decide cum să-și aloce resursele limitate.

Cadrul în care se manifestă aceste roluri îl reprezintă comunitatea - un mediu în continuă schimbare, care presupune diverse nivele - de la o realitate imediată și concretă la situații globale și abstracte. *Capacitatea de a lua decizii și pregătirea pentru muncă* reprezintă aptitudinile necesare pentru activitate și afirmare cu succes în lumea afacerilor. Abilitățile de a lua decizii reprezintă deprinderile de analiză logică a problemelor economice. Pregătirea pentru muncă reprezintă deprinderile care îl fac pe lucrător capabil să se adapteze la cerințele locului de muncă și să răspundă așteptărilor patronului.

Programele pentru școala primară încearcă să le demonstreze elevilor relevanța studiilor, printr-o consecutivitate de activități cu subiect economic. Aceste programe ajută elevii să înțeleagă esența vieții economice, să se pregătească pentru învățămîntul universitar și să-și asigure o carieră plină de realizări și succes. Prin intermediul unei varietăți largi de activități desfășurate de către profesor în colaborare cu un voluntar din lumea de afaceri, elevii au posibilitate să înțeleagă mai bine esența interdependenței între ceea ce învață la școală și o activitate economică reușită.

II. PRINCIPIILE ȘI VALORILE EDUCAȚIEI ECONOMICE:

Curriculumul la educația economică este axat pe următoarele principii și valori:

PRINCIPII	VALORI
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Învățare prin acțiune;</i> - <i>Caracter aplicativ;</i> - <i>Centrare pe elev;</i> - <i>Corespunderea curriculumului cu experiența și practicile actuale;</i> - <i>Interdisciplinaritatea;</i> - <i>Accesibilitate;</i> - <i>Raportarea nevoilor individuale la binele public;</i> - <i>Responsabilitatea pentru propria carieră.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Raționalitate;</i> <i>Eficiență</i> <i>Inițiativă și libertate economică;</i> <i>Securitate și echitate economică;</i> <i>Egalitate de șanse;</i> <i>Respectarea legii.</i>

III. COMPETENȚE-CHEIE/TRANSVERSALE ȘI TRANSDISCIPLINARE (TREAPTA PRIMARĂ)

Curriculum-ul programelor opționale la Educație economică este conceput în deplină concordanță cu componentele de bază ale curriculei modernizate pentru învățământului preuniversitar din Republica Moldova. De aici importanța ierarhizării competențelor specifice ale disciplinei respective la competențele transversale ale învățământului preuniversitar din țara noastră. Competențele specifice reies din cele transversale și se subordonează acestora:

Competențe-cheie transversale

Sistemul de competențe-cheie transversale pentru sistemul de învățământ din Republica Moldova a fost definit pe baza competențelor-cheie stabilite de Comisia europeană și a profilului absolventului:

1. competențe de învățare/de a învăța să înveți;
2. competențe de comunicare în limba maternă/limba de stat;
3. competențe de comunicare într-o limbă străină;
4. competențe acțional-strategice;
5. competențe de autocunoaștere și autorealizare;
6. competențe interpersonale, civice, morale;
7. competențe de bază în matematică, științe și tehnologie;

8. competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC);
9. competențe culturale, interculturale (de a recepta și a crea valori);
10. competențe antreprenoriale.

Competențele transdisciplinare pentru treapta primară de învățămînt

Competențe de învățare/ de a învăța să înveți

- Competențe de a învăța din surse diverse, independent și împreună cu alții.
- Competențe de a acționa în vederea satisfacerii unor nevoi prin autoformare (stabilește scopuri și realizează planuri de învățare a unor abilități).

Competențe de comunicare în limba maternă/ limba de stat

- Competențe de a aplica abilitățile de bază integratoare în situațiile de învățare și comunicare cotidiană.
- Competențe de a comunica idei și a concluziona pe baza unui text citit independent.

Competențe de comunicare într-o limbă străină

- Competențe de a comunica, aplicînd un minimum lexical și gramatical în limba dată.

Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie

- Competențe de observare, de utilizare a instrumentelor de măsurare și de descriere în vederea obținerii informației despre lumea vie și nertă.
- Competențe de utilizare a operațiilor matematice de bază și a proprietăților lor pentru a inventa soluții economice a problemelor în activitatea de învățare.
- Competențe de utilizare a diverselor forme de sistematizare și prezentare a informației.
- Competențe de a-și construi comportamentul său în raport cu natura pe baza cunoașterii relației „cauză - efect”.

Competențe acțional-strategice

- Competențe de a acționa conform unui plan în activitatea de învățare și odihnă.
- Competențe de a stabili legătură între propriile capacități, eforturi și rezultatele activității.

Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicare (TIC)

- Competențe de utilizare a resurselor informatice digitale destinate învățării și odihnei.

Competențe interpersonale, civice, morale

- Competențe de a interacționa constructiv cu oamenii din jur, pe bază de colaborare.
- Competențe de valorizare a familiei, clasei, școlii, a relațiilor de prietenie.
- Competențe de a identifica apartenența sa națională, a-și valoriza propriul popor, țară, a respecta normele de comportament legate de simbolurile Republicii Moldova.

Competențe de autocunoaștere și autorealizare

- Competențe de a manifesta atitudine pozitivă și încredere în forțele proprii.
- Competențe de autorefecție, autoevaluare și autocontrol în activitatea de învățare, în relațiile cu alte persoane.
- Competențe de a-și asuma responsabilitatea față de înfățișarea și sănătatea sa, față de obiectele personale.
- Competențe de securitate personală.

Competențe culturale, interculturale (de a recepta și a crea valori)

- Competențe de utilizare a mijloacelor artistice pentru autocunoaștere și autoexprimare.
- Competențe de a respecta diversitatea dorințelor și posibilităților oamenilor, recunoaște drepturile persoanelor reprezentante ale diferitor culturi.

Competențe antreprenoriale

- Competențe de analiză a relației „costuri - beneficii” pentru a lua decizii în activitatea cotidiană și cea de învățare.
- Competențe de inițiere a jocurilor, activităților în grup și contactelor cu colegii săi.

III. COMPETENȚELE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI.

Pentru programele opționale la *Educație economică și antreprenorială* sunt preconizate patru competențe specifice:

1. Înțelegerea și utilizarea în comunicare a unor termeni și concepte specifice economiei.
2. Formarea și dezvoltarea abilităților de a lua decizii eficiente în situații problematice, pe baza resurselor existente.
3. Caracterizarea interacțiunii diverselor roluri exercitate de persoane/instituții în sistemul economiei de piață.
4. Dezvoltarea interesului pentru studii ca oportunitate pentru dezvoltare personală.

IV. REPARTIZAREA TEMELOR PE CLASE ȘI UNITĂȚI DE TIMP.

Structura și conținutul Curriculumului programelor opționale la Educație economică (clasele I-a – a IV-a) sînt concepute pentru curriculumul la decizia școlii cîte **1 oră pe săptămîină** (total **34 ore** anual pentru fiecare clasă). Pe parcursul studierii acestor programe se vor respecta principiile didactice și cele specifice educației economice. Programele pot fi studiate în clasele recomandate conform tabelului din administrarea disciplinei pe parcursul unui an de studiu sau semestru.

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Programe	Clasa	Nr. de unități de conținut pe clase	Nr. de ore pe an
Disciplină opțională	Științe socio-umane	Noi înșine	I	5	34
		Familia Noastră	II	5	34
		Comunitatea noastră	III	5	34
		Orașul nostru	IV	5	17
		Țara noastră	IV	5	17

V. SUBCOMPETENȚE, UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE, SUGESTII DE CONȚINUTURI, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE

PROGRAMUL **NOI ÎNȘINE**

Noi înșine este conceput pentru a oferi elevilor concepte economice legate de propria persoană și mediul în care trăiesc. Prin acest program elevii se familiarizează cu limbajul economic, își dezvoltă interesul pentru afaceri, dezvoltă atitudini de implicare în luarea deciziilor și exprimarea opiniilor personale în cadrul grupurilor din care face parte.

Subcompetențe	Sugestii de conținuturi	Activități de învățare și evaluare
<ul style="list-style-type: none"> • Perceperea unei activități de afaceri • Identificarea aspectelor economiei personale • Caracterizarea rolurilor de consumatori și producători • Aprecierea rolului studiilor pentru viitoarea carieră 	<p>Unitatea de învățare I. Eu și mediul meu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracterizarea și descrierea personajelor cărții • Costel și prietenii lui • Ne place să jucăm fotbal • Schiță de autportret • Arborele genealogic al familiei • Ne jucăm cu prietenii • Călătoria lui Radu la țară • Animalele din gospodăria agricolă <p>Unitatea de învățare II. Opțiuni și alegeri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facem o alegere • Jucăria mea preferată • „Diagramă vie” - jucăria preferată • Ana la tirgul școlar • Nevoi și dorințe • Cum câștigăm banii • Când voi crește mare • Vizită la o companie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecturi suplimentare • Studiu de caz • Desen • Expoziție
		<ul style="list-style-type: none"> • Relatarea înscenarea unei călătorii • Folosirea termenilor direcționali • Excursie sau invitați

<ul style="list-style-type: none"> • Perceperea unei activități de afaceri • Identificarea aspectelor economiei personale • Caracterizarea rolurilor de consumatori și producători • Aprecierea rolului studiilor pentru viitoarea carieră 	<ul style="list-style-type: none"> • Unitatea de învățare III. Cooperare și colaborare • Lucrăm împreună • Putem să le potrivim! • De câte lămii avem nevoie • Să vindem limonadă • Cum ne facem publicitatea • Construim taraba • Mergem la târg • Executarea unui produs simplu (ex.: un semn de carte). 	<ul style="list-style-type: none"> • Relatarea unor situații de conlucrare • Simularea activităților de vânzare-cumpărare • Selectarea fragmentelor de publicitate din ziare și reviste • Tîrg de produse • Macheta tarabei • Excursie sau invitați
	<p>Unitatea de învățare IV. Câștiguri și economii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economisim pentru un cort • Cum se înmulțesc banii noștri • Mergem în excursie la bancă • Labirint 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecturi suplimentare • Însenări • Joc de rol • Excursie sau invitați de la bancă
	<p>Unitatea de învățare V. Alegeri și decizii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cumpărăm cortul • Hai să ascultăm • Tipuri de agenți economici: consumatori și producători. • Haideți să sădim legume • Mihaela cumpără un cadou • Nelu și noul teren de joacă • Să amenajăm terenul de joacă • Importanța învățării și a sârguinței. 	<ul style="list-style-type: none"> • Argumentarea deciziei • Completarea tabelului • Joc de rol

PROGRAMUL **FAMILIA NOASTRĂ**

În cadrul programului **Familia mea**, elevii învață despre rolul familiei în economia locală, despre meserii și impactul lor economic, despre necesități și satisfacerea lor pe piață. Elevii vor înțelege concepte legate de economia de piață și mediul de afaceri, vor descoperi diferența dintre necesitate și dorință și vor înțelege importanța educației pentru viitoarea lor profesie. Programul este conceput pentru a dezvolta concepte economice și a le oferi elevilor informații, reguli de acțiune și abilități pentru a înțelege constituirea și funcționarea familiei, rolul și interdependența membrilor ei.

Subcompetențe	Sugestii de conținuturi	Activități de învățare și evaluare
<ul style="list-style-type: none"> • Recunoașterea rolului economic al familiei • Distingerea nevoilor și a dorințelor • Identificarea locurilor care asigură satisfacerea nevoilor și a dorințelor familiei • Explorarea diversității de profesioni, exercitate de către membrii familiei • Caracterizarea modalității de contribuție a membrilor familiei la bunăstarea ei • Demonstrarea rolului studiilor pentru viitoarea carieră 	<p>Unitatea de învățare I. Colaborarea în familie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familia noastră • Roluri și responsabilități în familie • Cum ne facem viața comodă – locul unde trăim. • Cu cine colaborăm • Cum lucrează împreună membrii unei familii? • Cum lucrează împreună familiile dintr-un cartier? • Primii profesori – membrii familiei lor. <p>Unitatea de învățare II. Nevoi și dorințe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imagini pe cartonașe • Necesități și dorințe • Creștem plante • Ce ne este necesar și ce ne dorim 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecturi suplimentare • Școala noastră – un loc plăcut • Schema membrilor familiei • Cartierul nostru • Colaje de imagini „Familii” • Expoziție de fotografii • Desenăm și decupăm • Excursie la Muzeul de Istorie
		<ul style="list-style-type: none"> • Lecturi suplimentare • Reclame TV • Imagini decupate • Rebus

	<p>Unitatea de învățare III. Localizarea pe hartă</p> <ul style="list-style-type: none"> Harta localității Semne convenționale Unde găsim ceea ce ne este necesar și ceea ce dorim Locurile unde găsim ceea ce dorim și avem nevoie 	<ul style="list-style-type: none"> Reclame TV Studii de caz „Animarea” hărții Hărți cu legende și simboluri Excursie în cartier Excursie la firmă
	<p>Unitatea de învățare IV. Diversitate de profesii</p> <ul style="list-style-type: none"> Profesiunile din familia noastră Studiile părinților mei Profesiunea bunicii Profesii „la modă” Profesii pentru băieți și fete Locuri de muncă (profesiune, serviciu, slujbă). Pregătirea necesară pentru profesie 	<ul style="list-style-type: none"> Lecturi suplimentare Colecție de unelte Competiție pe echipe Joc de rol „Îmbrăcăm” profesioni Excursie sau invitați Colaj de imagini cu profesii
	<p>Unitatea de învățare V. Abilități și deprinderi de muncă</p> <ul style="list-style-type: none"> Abilități profesionale Unelte „vorbitoare” Uneltele unei profesii Cum și unde putem să ne dezvoltăm abilitățile Școala – locul unde ne formăm abilitățile. Tirgul abilităților 	<ul style="list-style-type: none"> Discuții cu părinții Expoziție Prezentări publice Lecturi suplimentare excursie

PROGRAMUL COMUNITATEA NOASTRĂ

Programul **Comunitatea noastră** încurajează elevii să fie responsabili față de comunitatea în care trăiesc și problemele ei. Activitățile îi ajută pe elevi să afe mai multe lucruri practice despre comunitatea în care trăiesc, precum și despre interdependența membrilor acesteia. De asemenea, aceste activități îi ajută să înțeleagă conceptele economice aferente.

Subcompetențe	Sugestii de conținuturi	Activități de învățare și evaluare
<ul style="list-style-type: none"> • descoperirea varietății de ocupații și profesioni • identificarea așezămintelor specifice unei comunități • recunoașterea abilităților necesare pentru ocupațiile oamenilor într-o localitate • explicarea modului de organizare a activității statului, în vedea asigurării comunității cu serviciile necesare pentru buna funcționare • conștientizarea responsabilității cetățeanului pentru asigurarea funcționării localității în care trăiește • exemplificarea rolului studiilor pentru viitoarea carieră 	<p>Unitatea de învățare I. Ce este o comunitate?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum funcționează o comunitate? Versiunea A • Nevoile oamenilor • Profesioni. Meseria mea • Abilități pentru profesioni • Preferințe profesionale • Profesioni din viitor • Înțelegerea mea <p>Unitatea de învățare II. Metode de producție. Publicitate.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolul producătorului • Rolul consumatorului • Procesul de producție (fabricație) • Strategia de fabricare a unui produs • Gogoși dulci • De ce gogoșile au găuri? • Producție de gogoși • Proiect individual „Dacă aș fi o gogoasă” • Sondaj de piață „Gogoși preferate” • Publicitatea gogoșilor • Excursie la magazin 	<ul style="list-style-type: none"> • Lecturi suplimentare • Profesioni:le ortografiam corect • Studiu de caz • Scrierea liberă • Expoziție • Prezentarea de proiect individual • Argumentarea deciziei • Joc de rol
		<ul style="list-style-type: none"> • Asalt de idei • Joc de rol • Proiect • Sondaj • Excursie • Compunere • Elaborarea posterelor • Prezentări publice • „Turul galeriei”

	<p>Unitatea de învățare III. Statul în economie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolul statului în economie • Cum funcționează o comunitate? Versiunea B • Administrația publică-imagini decupate • Proiect individual - Dacă aș deveni primar • Dacă aș fi funcționar public ... • Rolul impozitelor. Pentru ce plătim impozite 	<ul style="list-style-type: none"> • Simulare • Joc de rol • Puzzle • Proiect individual • Scrisoare liberă • Problematică
	<p>Unitatea de învățare IV. Luarea deciziilor.</p> <ul style="list-style-type: none"> • O nouă afacere • Arborele deciziilor • Diferite magazine • Harta comunității • Animale în imagine • Idei de afaceri • Oportunități de afaceri 	<ul style="list-style-type: none"> • Grafic T • Excursie • Analiza imaginilor • Proiect de grup
	<p>Unitatea de învățare V. Circulația banilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bani • Circulația banilor • Rolul banilor • Monede și bancnote • Călătoria unei monede • Banca - instituție financiară • Bani și tranzacțiile financiare 	<ul style="list-style-type: none"> • Excursie imaginară • Prezentarea colecțiilor de monede și bancnote • Jurnal de călătorie • Joc de rol • Excursie • Lectură activă • interviu

PROGRAMUL ORAȘUL NOSTRU

Orasul nostru este un program prin care elevii devin conștienți de caracteristicile și problemele economice specifice orașului lor. Aceștia experimentează rolul de mici antreprenori care gestionează o afacere, învață să realizeze tranzacții financiare simple, examinează rolul unui ziar ca mijloc de comunicare într-un oraș.

Subcompetențe	Sugestii de conținuturi	Activități de învățare și evaluare
<ul style="list-style-type: none"> • explorarea diversității de profesioniști • identificarea diferitor tipuri de activități tipice pentru un oraș • descrierea cerințelor angajatorilor față de abilitățile angajaților • ilustrarea modului în care angajații își utilizează cunoștințele și abilitățile la locul de muncă • caracterizarea mecanismului prin care afacerile contribuie la bunăstarea orașului • exemplificarea rolului studiilor pentru viitoarea carieră 	<p style="text-align: center;">Sugestii de învățare I.</p> <p>Viața economică a orașului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să ieșim în oraș • Orașul – locul unde locuiesc, trăiesc și îmi petrec timpul liber. • Administrația publică (funcții, atribuții). • Funcționarii publici • Organizarea orașului. • Zone ale orașului • Planul orașului • Activitatea economică din cadrul orașului: proiectarea, construirea orașului, gestionarea unui restaurant, realizarea unui ziar, rolul 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea de foto-eseu a orașului • Completarea graficului conceptual • Interviu • Proiect de grup • Excursie la muzeu • Laborator de creație • Modelare

	<p>Unitatea de învățare II. Construcțiile în economia orașului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să construim un oraș • Planul clădirii • Meserii din domeniul construcțiilor. • Profesie, atribuții, salariu. • Stiluri de arhitectură • Design de interior • Proiectul și istoria școlii 	<ul style="list-style-type: none"> • Imagini decupate • Cercetare • Proiect de grup • Schiță de interior • Joc de rol • Interviu • Excursie și invitați
<ul style="list-style-type: none"> • Publicitatea la TV 	<p>Unitatea de învățare III. Producători și consumatori</p> <ul style="list-style-type: none"> • Producători și consumatori • Lucrători la restaurant • Profesii – atribuții – salariu. • Meniuri • Restaurante din localitate • Să cinăm în oraș • Pași spre succes-planul unei afaceri. Etapele: <ul style="list-style-type: none"> - amplasare; - stabilirea meniului; - specificul restaurantului; - tipul de muzică; - alegerea managerului; - numele restaurantului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Simulare • Joc de rol • Puzzle • Lectură suplimentară • Excursie la restaurant • Scenariul unei cine • Elaborare de meniuri • Iarmarocul „specialitatea casei” • Prezentarea spoturilor publicitare

	<p>Unitatea de învățare IV. Activitatea tipografică în viața orașului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profesioni din domeniul tipografic • Profesie, atribuții, salariu. • Reviste și ziare • Importanța ziarului. • Macheta unui ziar • Titlul de prima pagină. • Să prezentăm știrile • Parcul de distracții 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura din ziarele locale • Crearea rubricilor de ziar • Articole despre activitățile clasei • Clasificarea anunșurilor • Joc de rol • Proiect • Excursie
	<p>Unitatea de învățare V. Servicii bancare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolul instituțiilor bancare în cadrul orașului. • Profesii, atribuții, salariu. • Tranzacții bancare. • Să mergem la bancă • Musafirul misterios • Banii. • Să facem economii 	<ul style="list-style-type: none"> • Excursie • Joc de rol • Proiect individual • Lectură suplimentară • exerciții

PROGRAMUL ȚARA NOASTRĂ

Programul **Țara noastră** răspunde nevoii de deschidere și de apropiere a școlii de viață, din perspectiva rolului educației în dezvoltarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare. Printr-o diversitate de activități, elevii vor înțelege mai bine legătura între ceea ce ei învață în școală și reușita lor în viață și profesie. Programul oferă informații practice despre nevoia de muncă a

întreprinderilor, indivizii putînd astfel să vină în întîmpinarea cerințelor de pe piața muncii, pregătindu-se pentru profesii cerute de dezvoltarea economică. Deasemeni se introduce conceptul de globalizare a afacerilor, care se referă la oportunitatea de alegea a diverselor cariere, în funcție de cererea la nivel național, dar și mondial. În urma participării la program, elevii vor înțelege faptul că întreprinderile au nevoie de persoanele cu aptitudini necesare la locul de muncă respective. Vor deduce importanța antreprenoriatului, nevoia afacerilor de diferite tipuri, precum și a resurselor necesare în producție. Deasemeni vor descoperi impactul concurenței globale asupra nevoilor de afaceri pentru angajați și producția de de bunuri și servicii.

Subcompetențe	Sugestii de conținuturi	Activități de învățare și evaluare
<ul style="list-style-type: none"> • explicarea esenței sistemului liberei inițiative • identificarea etapelor în inițierea unei afaceri • caracterizarea diverselor oportunități de carieră • compararea proceselor de producție, distribuție și vânzare • conștientizarea rolului studiilor pentru viitoarea profesiune 	<p>Unitatea de învățare I. Lansarea unei afaceri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea afacerilor • Harta firmelor din oraș • Biografia unui antreprenor • Care este marea ta idee? • Manager de afaceri • Lansarea afacerii • Formele afacerii • Trei tipuri de organizare a afacerilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Interviu • Proiect de grup • Cercetare • Lecturi suplimentare • Instruire reciprocă • Studiu algoritmatizat

	<p>Unitatea de învățare II. Angajați și angajatori</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ce este o resursă? ● Resurse umane ● Chestionarul intereselor profesionale ● Stabilirea obiectivelor profesionale ● Profesioni dorite ● Cererea de solicitare a unei slujbe ● Interviu de angajare ● Evaluarea unui interviu ● Planul de personal ● Invitat din lumea de afaceri 	<ul style="list-style-type: none"> ● Prezentarea colajelor de imagini ● Chestionar/teste ● Argumentarea deciziei ● Exerciții ● SMART ● Interviu ● Joc de rol ● Completarea fișelor de evaluare ● Elaborarea planurilor
	<p>Unitatea de învățare III. Metode de producție</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ce producem? ● Metode de producție: de unitate, de serie, de masă ● Asamblarea pixurilor ● Tabelul productivității ● Strategii de producție ● Planul de producție ● Productivitatea muncii 	<ul style="list-style-type: none"> ● Simulare ● Exerciții ● Tabele ● Analiza ● Proiecte de grup ● Excursie la întreprindere ● Argumentarea deciziei

	<p>Unitatea de învățare IV. Marketing și publicitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza anunțului publicitar • Publicitatea în revistă și la TV • Colaj de secvențe publicitare • Strategii publicitare • Avantajele și dezavantajele publicității • Planul de marketing • Publicitatea produsului 	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza diverselor tipuri de publicitate • Elaborarea de secvențe publicitare • Joc de rol • Prezentare de planuri individuale/grup • Grafic T • Argumentarea deciziei
	<p>Unitatea de învățare V. Adunarea acționarilor</p> <p>Ce sunt acțiunile? Cine sunt acționarii? Prezentarea planurilor de afaceri Adunarea generală a acționarilor</p> <p style="text-align: center;">I.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lectură suplimentară • Elaborarea planurilor de afaceri • Prezentări publice • Simulări • Exercițiu

VI. STRATEGII DIDACTICE

Componentele de bază ale oricărui curriculum sunt strategiile educaționale, metodele și tehnicile didactice utilizate în cadrul procesului de predare-învățare îndreptate spre realizarea eficientă a finalităților curriculare. Programele pentru ciclul primar sunt construite astfel încât asimilarea noțiunilor economice de către elevi să se realizeze ușor, potrivit nivelului de dezvoltare cognitivă specific fiecărei vârste și în corelație cu volumul de informații de care dispun elevii. Aceștia vor învăța concepte și își vor forma aptitudini utile în activități economice, bazându-se pe cele dobândite în clasele precedente sau în viața cotidiană. Elevul trebuie să-și asume trei roluri importante: de *persoană*, de *oferțant de resursa de muncă* (angajat, salariat) și de *consumator*.

Ca individ, elevul își dezvoltă caracteristicile personale, formându-și o imagine adecvată despre sine însuși, asumându-și responsabilități, cooperând cu ceilalți și stabilindu-și obiective personale ținând seama de reguli, de interesele grupului și ale societății. Ca resursă de muncă, el învață despre valoarea muncii, despre diversitatea profesiilor și despre așteptările patronilor sau ale antreprenorilor. În calitate de consumator, el învață să decidă rațional cum să folosească resursele limitate pe care le are pentru a obține satisfacție maximă.

Dacă se lucrează cu elevi de clasa I, se va evita folosirea unui limbaj economic greoi. Temele vor fi tratate la nivelul de înțelegere al vârstei. Nu se recomandă generalizarea și abstractizarea, deoarece nivelul cognitiv utilizează preponderent relații și concepte concrete. Trebuie să se aibă în vedere vârsta copiilor, mediul din care provin, pregătirea anterioară (grădiniță, an pregătitor), pentru ca instruirea să - și atingă obiectivele, dar într-un ritm și cu metode potrivite în fiecare caz în parte. Învățătorul trebuie să accentueze aspectele pozitive ale prezentărilor elevilor, trebuie să-i ajute să-și înțeleagă mai bine familia, să cunoască profesiile, necesitățile, dorințele membrilor ei, rolul lor și al celorlalți.

Dacă se va lucra cu elevi de clasa a II-a, se vor folosi mai mulți termeni economici. Se vor defini și utiliza termeni precum: familie; grup social; hartă; simbol; necesitate; instrument; abilitate etc. La acest nivel (clasa a II-a), se pot

face și studii de caz (un elev își va prezenta familia, familia va veni la școală pentru a se prezenta sau fiecare membru al familiei își va prezenta profesia și locul de muncă). Elevii vor putea face diferența între necesitate și dorință, își vor reevalua criteriile și își vor regândi scopurile (alegerea profesiei).

Dacă în clasa I s-a discutat despre familie și profesii în general, în clasa a II-a se poate de discutat concret, cu amănunte despre familia fiecărui elev, despre membrii ei, despre profesiile lor și despre resursele folosite de ei. Gradele de rudenie sunt greu de înțeles de către elevi la această vîrstă, dar prin exemple bine alese și repetate pot fi înțelese mai ușor. În clasa a treia se pot integra concept mai complexe și se poate demonstra că rolul de *persoană*, de *oferant de resursa de muncă* (angajat, salariat) și de *consumator* sunt jucate în cadrul comunității. Pentru copii și tineri, comunitatea este un mediu în care ei se integrează la diferite niveluri, în relații din ce în ce mai complexe, în sfere din ce în ce mai largi și mai instituționalizate.

Elevii se dezvoltă mai întâi în relație cu un mediu restrîns, familial, apoi într-un mediu mai general și mai abstract. Aptitudinile de bază necesare pentru a desfășura activități economice performante sunt capacitatea de a lua decizii și disponibilitatea pentru muncă. Capacitatea de a lua decizii presupune analiza unor probleme economice. Disponibilitatea pentru muncă presupune cunoașterea aptitudinilor și a propriilor interese, dar și a exigențelor angajatorilor.

Cu referință la programele de Educație economică menționăm că Ghidul pentru profesori conține schițe de proiecte didactice pentru a minimaliza timpul necesar la pregătirea orelor, care conțin următoarele secțiuni:

- *Obiectiv general* - formulează succint esența activității;
- *Obiectivele* - stabilesc cunoștințele și abilitățile pe care elevii le vor obține ca urmare a desfășurării orei respective. Învățătorul va operaționaliza obiectivele respective conform contingentului de elevi cu care lucrează;
- *Pregătire* - oferă sugestii de predare-învățare eficientă;
- *Materiale* - listează materialele necesare activității;
- *Prezentare* – este o descriere detaliată a modului de desfășurare a orei,

care va ajuta consultantul și cadrele didactice să asigure un mers coerent al activităților și discuțiilor, pentru atingerea obiectivelor. Notele marginale sugerează strategii alternative și timpul recomandat într-o lecție tipică de 45 min. Alocarea timpului va fi ajustată la gradul de receptivitate și pregătire al elevilor în fiecare clasă luată în parte;

- *Rezumat și concluzii* – învățătorul și consultantul este încurajat să verifice gradul de atingere a obiectivelor fixate înainte de concluzia activității;
- *Stabilirea obiectivelor personale* – elevii vor avea posibilitatea să stabilească corelația între cele studiate la oră și propriile obiective de dezvoltare personală și profesională;
- *Conexiuni inter-disciplinare* – activități ghidate de către profesor pentru aprofundare cunoștințele elevilor;

Materialele suplimentare care nu fac parte din caietul elevului, dar care sunt necesare pentru desfășurarea cu succes a activităților din program se conțin într-un plic, eliberat învățătorului de către Junior Achievement Moldova. Învățătorul și consultantul vor conveni asupra unei întâlniri cu clasa și a unei ședințe de planificare. Aceste vizite le vor facilita determinarea obiectivelor și a scopurilor școlii în raport cu acest program, precum și identificarea intereselor și a necesităților elevilor. Învățătorul și consultantul vor determina genurile de activități preferate de elevi, capacitățile lor și modalitățile optime de organizare a clasei.

Succesul programelor de Educație economică este asigurat atât de profesor, cât și de consultantul de afaceri, care împreună decid care activități sunt mai adecvate contingentului de elevi și stabilesc obiectivele pentru fiecare activitate.

Reușita acestor programe depinde conlucrarea eficientă a participanților (profesor - elev-persoană resursă), de flexibilitatea cu care profesorul va selecta activitățile corespunzătoare grupului de elevi, precum și de ajustarea la realitățile din comunitate (oraș, orașel, sat). În calitate de persoană-resursă pot fi invitați diverși membri ai comunității: directorul școlii, contabili, lemniari, zugravi, primar, proprietarii unor întreprinderi. Aceștia vor oferi elevilor posibilitatea de a adresa întrebări și a primi răspunsuri. Persoanele-resursă constituie în cadrul programelor de educație economică veriga de legătură între cunoștințele teoretice și viața

reală. Ele le pot vorbi elevilor despre un plan de afaceri simplu, despre relația consumator-producător, activitatea micilor întreprinderi din localitate, despre rolul studiilor în viitoarea lor carieră.

Profesorul poate alege locația desfășurării orelor la discreția sa, acestea pot fi săli de clasă, săli de calculatoare, laboratoare etc.

Programele de educație economică permit utilizarea unui spectru larg de tehnici de predare –învățare – evaluare: *interviul, jurnalul de călătorie, excursia, posterul, jocul de rol, chestionarul*. Elevii vor fi încurajați să elaboreze diverse proiecte, scheme, machete, planuri simple ale unor întreprinderi sau instituții din comunitate. Predarea programelor de Educație economică în școala primară va fi neapărat însoțită de TIC, acestea constituind o sursă importantă și actuală de informație: *secvențe de spoturi publicitare, imagini, fotografii, fragmente din filme etc.*

Activitățile din *Caietul elevului* oferă posibilitatea de a îmbina mai multe modalități de lucru: *individual, în perechi, în grup*, precum și oportunități de cercetare la domiciliu: *discuții cu părinții, interviu cu rudele, excursii la diverse întreprinderi din localitate, vizite la instituțiile din comunitate*. Exercițiile din *Caietul elevului* permit simularea diverselor roluri și a situațiilor din viața reală, precum și analiza unor fenomene din cotidian cu context economic.

Demersul educațional trebuie să fie orientat spre formarea de competențe cu caracter de integrare ceea ce presupune un grad înalt de transdisciplinaritate, extindere a activităților în comunitate, simulare a situațiilor concrete etc.

Curriculum-ul respectiv orientează schimbă accentele între cei doi parteneri ai procesului educațional: *profesor și elev*. Demersul didactic axat pe nișe accentuate sunt bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, analiza critică a diverselor studii de caz, situații concrete, dezbateri, jocuri de rol, realizarea de proiecte etc. Cadrele didactice trebuie să selecteze metodele adecvate de predare-învățare, în dependență de mai mulți factori (particularitățile de vîrstă și individuale ale elevilor, preferințele lor de învățare, condițiile școlii și clasei, relațiile școlii cu alți actori comunitari etc..

Cadrele didactice vor orienta demersul de predare-învățare al elevilor în perspectiva înțelegerii conexiunilor între: *a învăța să știi /să cunoști, a învăța să faci, a învăța să muncești cu ceilalți, a învăța să fii, a învăța să te transformi pe tine și să schimbi*

societatea. Toate strategiile didactice de predare-învățare sunt eficiente în măsura în care contribuie la dezvoltarea gândirii critice, la formarea gândirii economice, a capacităților, atitudinilor și comportamentelor vizate de competențele specifice ale Educației economice.

VI. STRATEGII DE EVALUARE

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Prin intermediul evaluării profesorul poate cunoaște progresul înregistrat de elevi sub mai multe aspecte: cunoștințe acumulate, capacități dezvoltate, atitudini și conduite formate, precum și factorii care au contribuit la formarea lor. Identificarea nivelului de dezvoltare a competențelor elevilor la un moment dat permite adaptarea unor decizii de corectare, reglare și îmbunătățire a activităților de predare și învățare.

Evaluarea realizată în predarea și învățarea **Educației economice și antreprenoriale** este o acțiune complexă, care vizează toata gama modificărilor de comportament la care sunt supuși elevii, conform obiectivelor specifice:

- cunoștințe acumulate: concepte, fenomene, procese, principii, legi, teorii etc. ;
- capacități intelectuale: definire, clasificare, raționare, argumentare, interpretare, gândire divergentă, creativitate;
- capacitatea de utilizare a cunoștințelor: priceperi, deprinderi, tehnici de acțiune etc. ;
- trăsături de personalitate: atitudini, opinii, conduite, decizii, comportamente;

Evaluarea presupune măsurare, posibilă doar dacă rezultatele constatate sunt supuse cuantificării riguroase. Dacă în ceea ce privește achizițiile de cunoștințe cuantificarea și măsurarea nu ridică probleme deosebite, progresele realizate sub aspect formativ (capacități intelectuale, trăsături de personalitate) sunt mai greu sau poate chiar imposibil de supus unor astfel de operații, deoarece traducerea lor în termeni de comportamente precise, direct observabile și măsurabile este mult mai dificilă. Aprecierea unor competențe nu se poate realiza prin evidențierea cantitativă a gradului în care au fost însușite deoarece ele reprezintă rezultate calitative ale învățării. Nu se poate măsura direct o competență. Totuși, consideră G. Meyer (2000, p. 47), este inexact să considerăm că nu se pot evalua decât comportamentele, deoarece nu comportamentele sunt acelea pe care le evaluăm, ci produsele lor. Nu evaluăm competențe, ci rezultatele vizibile ale acestor competențe.

Scopul acțiunii evaluative nu este doar de a constata progresele realizate de elevi în învățarea disciplinei de studiu, ci și de a adopta, pornind de la rezultatele constatate, decizii de corectare și ameliorare a activității de predare și învățare. Prin

intermediul său se stabilește un feedback eficient, care îi permite profesorului să-și reajusteze predarea, iar elevilor să-și reajusteze demersurile de învățare.

Evaluarea este centrată deopotrivă pe rezultat și pe proces. Aprecierea rezultatelor învățării elevilor stă la baza evaluării activității didactice și adoptării unor decizii de ameliorare ulterioară. Predarea și învățarea **Educației economice și antreprenoriale** presupun, așadar, evaluări de tip formativ și normativ care certifică achizițiile dobândite și fac posibilă îmbunătățirea procesului didactic.

Antrenarea elevului în autoevaluări și autoaprecieri prezintă incontestabile valențe formative. Elevul ajunge să-și formeze propria imagine de sine, dobândind mai repede conștiința progreselor realizate în studierea disciplinei și a eforturilor necesare pentru realizarea obiectivelor urmărite. Autoaprecierea contribuie la întărirea motivației intrinseci și a atitudinii pozitive față de învățare. Reușitele îl încurajează pentru continuarea studiului și aprofundarea aspectelor teoretice specifice domeniului studiat. Nereușitele trebuie astfel gestionate încât să nu descurajeze.

Succesul are un efect mobilizator, stimulatv asupra elevului, după cum insuccesul este descurajant. Prin urmare în predarea și învățarea **Educației economice și antreprenoriale** succesul se corelează pozitiv cu performanțele, cu satisfacția și dorința de a învăța. În acest fel, evaluarea rezultatelor intervenției educative devine factor de stimulare a progresului în învățare. Pentru a realiza o evaluare eficientă, în acord cu exigențele învățământului modern, este necesară utilizarea unor tehnici diverse, capabile să asigure un control adecvat al efectelor instructiv-educative.

Evaluarea trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor.

Pentru a urmări calitatea practică a demersului instructiv-educativ întreprins, profesorului de educație economică se recomandă să urmeze următorii indicatori în cadrul activităților didactice la compartimentul evaluare:

- realizarea evaluării formative;
- raportul dintre conținutul evaluării și conținutul învățării;
- raportarea aprecierii la obiective;

- raportarea aprecierii la posibilitățile fiecărui elev, rezultatele sale anterioare și la rezultatele celorlalți elevi;
- încurajează autoaprecierea și aprecierea reciprocă a elevilor;
- raportul dintre notare și norma docimologică;
- motivarea notei;

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. **ABC economic: pași spre succes.** Ghidul profesorului. Editura Ruxanda, Chișinău, 2005
2. Albulescu Ion, Albulescu Mirela, **Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane. Elemente de didactică aplicată**, Editura Polirom, Iași, 2000
3. Bîrzea C., **“Arta și știința educației”**, E. D. P., București, 1995
4. Cerghit Ioan, **Metode de învățământ**, Editura Didactica și Pedagogică, București, 1980
5. Cerghit Ioan, **Perfecționarea lecției în școală modernă**, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983
6. Cristea Sorin, **Dicționar de termeni pedagogici**, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998
7. Christensen Roland C. , **Forme a une pense autonome**, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1992
8. Cucoș C., **“Pedagogie”**, Editura Polirom, Iași, 1996.
9. De Corte E. , **Les fondements de l'action didactique**, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1991
10. De Ketelet Jean-Marie, **Guide du formateur**, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1989
11. De Landsheere Gilbert et Vivian, **Definirea obiectivelor educației**, Editura Didactica și Pedagogică, București, 1979
12. Gagne Robert M. , **Condițiile învățării**, Editura Didactică și pedagogică, București, 1975
13. Ionescu Miron, Chiș Vasile, **Strategii de predare și învățare**, Editura Științifică, București, 1992
14. Hazlitt H., **“Lecția de economie”**, ASE World – Enterprise, Amerocart SRL, Business Tech International Press SRL București, 1994
15. **Familia noastră**, Caietul elevului, Editura Ruxanda, Chișinău, 2005
16. **Lumea noastră**, caietul elevului, Editura Ruxanda, Chișinău, 2005
17. Lupu M., **Formarea competențelor la elevii de vîrstă școlară mică**, Chișinău 2005
18. Mayer Robert F. , **Comment definir du objectifs pedagogiques**, Dunod, Paris, 1994
19. Minder Michel, **Didactique fonctionnelle**, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1991

20. *Noi înșine*, Caietul elevului, Editura Ruxanda, Chișinău, 2005
21. *Orașul nostru*, Caietul elevului, Editura Ruxanda, Chișinău, 2005
22. Păun Emil, ***Sociopedagogie școlară***, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982
23. Radu Ion T. , ***Teorie și practică în evaluarea eficienței învățământului***, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981
24. Ranek S. , Văideanu G. , *Les contenus de l'education. Perspectives mondiales d'ici a l'an 2000*, UNESCO, Paris, 1987
25. ***Regiunea noastră***, Caietul elevului, Editura Ruxanda, Chișinău, 2005
26. Salade Dumitru, ***Educație și personalitate***, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1995
27. ***Țara noastră***, Caietul elevului, Editura Ruxanda, Chișinău, 2005
28. Văideanu George, ***Educația la frontiera dintre milenii***, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1988
29. Vandeveld Lovin, ***Aider a devenir***, Editions Labor, Bruxelles, 1982

RESURSE DIDACTICE:**Noi înșine**

- a. Ghid profesor
- b. Plic nr. 1 Primii Pași
- c. Caietul elevului

Familia noastră

- d. Ghid profesor
- e. Plic nr. 1 Primii Pași
- f. Caietul elevului

Comunitatea noastră

- g. Ghid profesor
- h. Plic nr. 1 Primii Pași
- i. Caietul elevului

Orașul nostru

- j. Ghid profesor
- k. Plic nr. 1 Primii Pași
- l. Caietul elevului

Țara noastră

- m. Ghid profesor
- n. Plic nr. 1 Primii Pași
- o. Caietul elevului